

ВОЛЬНАЕ + TV ГЛЫБОКАЕ

Жыве Беларусь!

Выдаецца са снежня 1994 г.
№20(80), 8-14 кастрычніка 2001 г.
Кошт па дамоў

Развітальны візіт пасла ў Глыбокае

Сваю заключную рабочую паездку па рэгіёнах краіны Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Германіі ў Беларусі доктар Хор-Вінкельман зрабіў 21 верасня. У той дзень ён наведаў Глыбокае. Год назад такім жа сонечным днём на новых гарадскіх могілках, што ля Глыбокага, з удзелам пасла і прадстаўнікоў Германскага народнага саюза па догляду за воінскімі захаваннямі, быў асвечаны крэст на месце, дзе пахаваны савецкія воіны, мірныя жыхары і італьянскія ваеннапалонныя, што загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Нямецкія госці ўсклалі кветкі ля падножжа помніка ахвярам афганскай вайны.

Салдатамі не будуць

Па выніках апошняга вясенне-летняга прызыва 100 юнакоў з 310-ці, якіх абследавалі ўрачы, аказаліся непрыгоднымі для службы па стане здароўя. Павялічылася колькасць хворых неўрозам, з траўмамі, з хранічнымі захворваннямі. На ўліку ў раёне 43 падлеткі з паталогіяй разумовага развіцця і яшчэ 133 з затрымкай у развіцці. Імунітэт маладых людзей вельмі аслаблены, і ў свае 18 год хлопцы іншы раз больш падобны на нямоглых старых.

У. Шык

Глыбокае святкавала Дзень настаўніка

На здымках: 1. Старшыня РАНА Тарасевіч Р.І. уручае прэмію дырэктару Гатаўшчынскай школы Ждановічу Г.Н.

2. Старшыня РК прафсаюза работнікаў адукацыі Ламачэнка Р.І. выказвае словы ўдзячнасці за доўгія гады працы настаўнікам, якія сёлета пайшлі на пенсію.

3. Маладых спецыялістаў запрашалі на сцэну і ўручалі кнігі і кветкі. Усяго ў сям'ю глыбоцкіх педагогаў уступіў 41 чалавек.

4. На сцэне РДК выступаў вакальны ансамбль настаўнікаў сярэдняй школы №3. У іх рэпертуары была песня "Настаўніца-глыбчанка", якую прысутныя сустрэлі

дружнымі апладысмантамі. 5. Былая настаўніца матэматыкі Глыбоцкай СШ №3 Варанкова Л.І. падзялілася з маладымі калегамі сваім

досведам працы і павіншавала настаўнікаў з іх прафесійным святам.

Фота А. Храпавіцкага

Ідзе прыгажуня, у вачах — паіскрынцы.

А след застаецца на вечным гасцінцы.

Г. Пяткевіч

Гэтыя словы ўсім настаўнікам, выкладчыкам роднай мовы і літаратуры, прысвяціла іх калега Ганна Пяткевіч з СШ №2 г. Глыбокае. І ўсё ж у дзень свята настаўнікаў, мы з перакананнем гаворым, што і фізікі, і матэматыкі, і гісторыкі, і настаўнікі музыкі, малявання, фізкультуры сваёй нястомнай працай пакідаюць след на вечным жыццёвым гасцінцы — маладое пакаленне, якое парасткамі цягнецца да сонца, удзячна педагогам і за іх урокі школьныя, і за іх мудрасць жыццёвую.

Складана сёння жывецца настаўнікам. У адпачынак ішлі не атрымаўшы адпачынак. Летам, замест таго каб займацца самаадукацыяй і адпачываць, настаўнікі палолі дзялкі буракоў, касілі і сушылі сена, завіхаліся на сваіх сотках, рабілі нарых-

тоўкі на зіму — інакш не пражывеш. Гэта пры Польшчы, расказваюць старажылы, перад настаўнікам пры сустрачцы здымалі шапкі і кланяліся, настаўніку стваралі належныя ўмовы працы і годна плацілі, каб не адчуваў сябе жабраком і не выходзіў жабраць па духу падрастаючае пакаленне. Сёння перад настаўнікам ніхто не здымае шапку, сёння настаўнік раб становішча, цягавы конь, які павінен думаць пра хлеб надзённы, бо не ў сілах зарабіць яго сумленнай цяжкай працай.

Дзяржава, якая любіць паказныя тэатралізаваныя паказальныя «спектаклі», на словах заўсёды клапацілася пра настаўнікаў. Узяць хоць бы трэці Рэспубліканскі з'езд работнікаў адукацыі і навукі. На ім, дарэчы, удзельнічалі і прадстаўнікі Глыбоцкіны.

Колькі там было сказана добрых патрэбных чаканых слоў у адрас настаўнікаў. Здавалася, ужо заўтра, няс-

пешчаны ўвагай дзяржавы, настаўнік апынецца ў раі. Але ўсе абяцанні і запэўніванні да цяперашняга засталіся прыгожымі гучнымі і пустымі словамі, якія далёкім рэхам гучаць у вушах былых дэлегатаў, пацвярджаючы лішні раз «імпатэнтнасць» дзяржавы, якая не здольна адказваць за свае ўчынкi і словы.

Але ў дзень свята не хочацца гаварыць толькі пра сумнае. З нагоды сёлета Дня настаўніка раённы адзел адукацыі арганізаваў вялікі канцэрт у Доме культуры.

Старшыня РАНА Тарасевіч Р.І., выступаючы перад калегамі сказаў, што ўлады выдзелілі на правядзенне свята не менш за мільён беларускіх рублёў. Напэўна з іх лепшым навучальным установам раёна далі грашовыя прэміі. Глыбоцкая СШ №3 атрымала больш за 200 тысяч рублёў, але былі і такія школы, што займелі толькі каля 20. На гэты конт Раман

Іосіфавіч жартаваў, што «яны самі ўмеюць зарабляць».

Падчас канцэрта ганаравалі настаўнікаў, якія пайшлі ў гэтым годзе на пенсію. Старшыня РК прафсаюза работнікаў адукацыі Ламачэнка Р.І. сказала цёплыя словы пра кожнага ветэрана працы. На жаль, многія не змаглі прыйсці, але тыя, хто выходзіў на сцэну, на твары хваліліся і былі удзячны, што пра іх не забыліся. Эмацыянальна выступіла былая настаўніца матэматыкі СШ №3 Варанкова Л.І., якая распавяла пра свой досвед працы з цяжкімі вучнямі і раіла маладым не крычаць на іх, а спрабаваць зразумець, знайсці падыход да кожнага.

У першай палове імпрэзы ўручалі прызы маладым спецыялістам. У гэтым годзе ў шэрагі настаўнікаў раёна ўлілося каля сарака чалавек

і многія цёплыя словы, парад, спевы на сцэне РДК былі прысвечаны ім, бо стаць настаўнікам у наш нялёгкі час — гэта даволі адважны, самаахварны крок. Новым педагогам уручылі кнігі і кветкі.

На канцэрце выступалі Цяліца А., Панькова С., Грамакоўскі Б., вакальны ансамбль СШ №3, навучэнцы дзіцячых садкоў. Працягласць канцэрта перавысілі дзве гадзіны.

Па заканчэнні мерапрыемства нехта пайшоў дамоў, нехта — зноў на працу. Не шмат народу вырашыла працягваць святкаваць, бо настаўнікам раёна да іх прафесійнага свята далі толькі аванс за мінулы месяц.

Супрацоўнікі «Вольнага Глыбокага», у мінулым выпускнікі вясковых і гарадскіх школ Глыбоцкіны, ра-

зумеюць наколькі цяжкая інтэлектуальная праца і справа выхавання, а таму жадаюць усім настаўнікам моцнага здароўя, цяплення і вытрымлівасці.

Любіце і паважаце сябе. З любоўю і пашанай адносіцеся да вучняў, бацькоў, да той справы, якой вы прысвяцілі ўсё сваё жыццё. Будзьце патрабавальнымі, добрымі, спагадлівымі. Зразумейце, што дапамагчы сабе зможаце толькі вы самі. Пазбаўляйцеся рабскай залежнасці ад нібыта вышэйшых свету гэтага, не выходзіце ў дзяцей пачуцця рабскай пакорлівасці. Жывіце з Богам і Верай, што ён нас не пакіне.

Са святам Вас, настаўнікі Глыбоцкіны!

Л. Шнак

На еўрапейскі манер

Нядаўна жыхары вёскі — пенсіянеркі Каптаруны, што ў Пастаўскім раёне, атрымалі незвычайны падарунак ад землякоў, што жывуць у Літве, Іосіфа Фёдаравіча і Вацлава Вілкойчы. Адзін з іх наогул жыў у Англіі і толькі нядаўна пераехаў жыць бліжэй да родных мясцін. У абодвух балела душа за могільнік, які разбураўся ад часу. Частка сваіх зберажэнняў ўнеслі землякі на добраўпарадкаванне гэтага вечнага прытулку. Вакол могільніка рабочыя завода «Беліт» узвялі ажурны жалезабетонны плот з прыгожымі ўваходнымі варотамі. Самі жыхары падобралі тэрыторыю могільніка, паколькі за многімі магіламі даглядаць проста няма каму, у планах беларусаў, што жывуць у Літве, ёсць задумка ўстанавіць агульны помнік усім, хто пайшоў з жыцця.

На зайздрасць маладым

Толькі на 94-ым годзе жыцця перабралася з ляснога хутара да сына ў Крулеўшчыну Галіна Карлаўна Юхно. Тут яна і сустрэла 101-ы дзень нараджэння. Жанчына здзіўляе землякоў добрым здароўем, аптымізмам і рухавасцю. Да цяперашняга працуе на агародзе, не можа шмат адпачываць. Лёс не песціў яе. Рана засталася сіратой. Муж загінуў на вайне. Адна гадала чацвярых дзяцей. Адна з апошніх уступіла ў калгас, а вось дзецям сваім такой долі не жадала. Быццам дзеля помсты ёй у хату нават не правялі электрычнасць. Адзіным субяседнікам жанчыны на працягу многіх год быў радыё-прыёмнік ды лес, які яна любіла і добра ведала. Да 90 год Галіна Карлаўна трымала гаспадарку. Можа ў працы, ва ўменні не хвалявацца па дробязях і заключаецца рэцэпт даўгалецця?

Радкі з канвертаў

Інфармацыйная блакада для беларусаў

Гэтым летам мае дзеці збіраліся з'ездзіць на адпачынак у Адэсу. Малодшую непаўналетнюю дачку павінна была суправаджаць старэйшая. Выпадкова мы даведзіліся, што каб такое здзейсніць, павінна быць у старэйшай даверанасць, якая дае ёй права перавезці праз мяжу непаўналетнюю. Давяра насць трэба браць у ната-рыуса і заплаціць за падобную паслугу дзве з «хвосцікам» тысячы «зайцаў». Няхай сабе, але я не разумею, чаму пра гэта ўсё мы даведваемся ад сваякоў, знаёмых, на вуліцы, у пад'ездзе, а не ў афіцыйных органах? У тым жа пашпартным стане, на

мой розум, павінны быць тлумачэнні пра выезд, уезд і афармленне гэтых праездур. Гэта ж дзяржаўная арганізацыя, якія павінны ўсебакова нас інфармаваць, а не трымаць у цемнаце, як ката ў мяшку, і тым самым ствараць праблемы. Я з жахам думаю, што было б з маімі дзяўчатамі, каб яны даехалі да мяжы без той даведкі. Іх бы вярнулі назад і грошы за білеты прапалі б. Дзяржава ад гэтага не страціла б. Згубілі б толькі мы. Акрамя грошай яшчэ і спадзяванні на тое, што наша дзяржава працуе дзеля нас.

З павагай Таццяна Рыгораўна, г. Глыбокае

Фота А. Літвіна

Нашы заробкі курам на смех

Сутачная норма харчавання чалавека павінна складацца з 330 грамаў хлеба-булачных вырабаў, 265-ці бульбы, 450-ці малака ці кефіру, 205 мяса альбо мясных прадуктаў, 350 грамаў рыбы ці рыбных прадуктаў, 100 грамаў цукру і канды-

тарскіх вырабаў, 15 — масла, 18 — сыру (альбо 20 грамаў тварагу), 40 — яек, 660 грамаў свежай садавіны і гародніны.

Магчыма, падобраўшы ўсе крошкі гэтай нормы і падцягнуўшы тужэй дзягу, беларус, які за дзень верне,

што трактар, так-сяк суткі пракывае. Але ж норма, — скажаце вы, паважаныя чытачы, — гэта звычайная ста-тыстыка, прыдуманая ву-чонамі. Ёй не забараняе есці больш. Гэта сапраўды так. Іншая справа наколкі наш кашалёк дазволіць боль-

Давайце рабіць прыгажосць з розумам

рожкі; настаўнікі вучыць дзяцей, а не выбіраць з імі калгасную бульбу. Калгаснікі ж не пасудуць вучыць дзетак у школу, а дарожнікі не пасудуць развозіць балоны па хатах. Але гэта да слова. 25 верасня ў 9 гадзін раніцы давалася ісці па вуліцы Ангельса. Непадалёк ад рынка трактар з мяцёлкай

старанна чысціў вуліцу. Ад пылу, які ўзняла мятла, не было відаць ні хат, ні людзей. Увесь гэты пыл ляцеў на хаты, на шыбы, на пафарбаваныя людскія шчыты. Каму патрэбна такая ўборка? Хто прыдумаў такім чынам прыбіраць горад? Сёння людзі, якія толькі зрабілі рамонт, акажуцца зноў таныя пыском

і брудам. І што, на наступны год яшчэ раз рамантавацца? На месце тых гаспадынь, што схпіўшыся за галовы, спяшаліся ў хаты, я б падала іск на жыллёва-камунальную гаспадарку. Выплацілі б раз за шкоду людзям, другі раз падумалі б, што сапраўды разумней і самім танней пусціць спачатку паліўную машыну, а пасля трактар з мятлою. А пакуль не навучылі, у Глыбокім ідзе ўборка.

Я. Савойка

Ну і «цывілізацыя»!

Нядаўна мне тэрмінова трэба было патэлефанаваць. Хатні тэлефон па невядомай мне прычыне ў 22 гадзіны вечара аказаўся адключаны ад лініі, хоць я і не ўваходжу ў лік неплацельшчыкаў. Кінуўся на тэлеграф і быў здзіўлены: у 22.30 тэлеграф на замку. Нейкая жанчына патлумачыла, што раней тэлеграф працаваў круглыя суткі, але пачаліся скарачэнні, і ўжо даўно ён працуе толькі да дзесяці вечара. «Прымемная» навіна, нічога

не скажаш. Дзяўжо пасля 22.00 жыццё павінна заміраць? Няўжо вечарамі ў людзей не можа быць тэрміновых спраў? Куды кінуцца чалавеку, якому ў 23.00 трэба пазваціць да суседзяў, да знаёмых? А можа ў КДБ? Раней гэтая кантора працавала круглыя суткі. А можа і яе, як тэлеграф, скарацілі і зчынілі? Тэрміновая справа павісла ў паветры. Ішоў дадому і думаю: у якой яшчэ краіне, маючы грошы, ты не дазвонішся па справе, бо

ўлады прыйшлі да рашэння скараціць на заробках тэлеграфістаў і тым самым пакінулі мяне без гарантывага права на паслугі. Скарачэнныя грошы не варты тых нерваў, якія гараць у нас, калі мы бегаем у пошуках вырашэння праблем, якія нам штодня, штохвілінна падкідае дзяржава. І калі па вылікаму рахунку, то не хочацца быць грамадзянінам такой краіны, падтрымліваць яе падаткамі і ганарыцца ёй.

З павагай, Андрэй Ігнатавіч, г. Глыбокае.

Сувязь падаражэла

З 1 кастрычніка ў Беларусі да дзесяці працэнтаў выраслі тарыфы на паслугі тэлефоннай і паштовай сувязі.

Калі раней адпраўка звычайнага ліста па Беларусі каштавала 50 рублёў, то зараз вам трэба будзе заплаціць 55, а за паштоўку — 50 рублёў заміж ранейшых 45.

Адпраўка ліста да 20 грамаў у краіны СНД зараз каштуе 171 рубель, у краіны далёкага замежжа — 267 рублёў.

Што датычыцца тэлефоннай сувязі, то хвіліна перагавораў у межах аднаго населенага пункта абанента будзе каштаваць ужо 2,8 рублі (за-між 2,57), па вобласці — 8,25 (раней — 7,5). Тэлефанаванне

ў другую вобласць абыдзе-ца жыхарам Беларусі ў 16,5 рублёў (заміж былых 15-ці). Адным словам, калі за гарадскія размовы вы плацілі 2000 рублёў, то зараз гэта будзе каштаваць каля 2200 рублёў.

Тэлефонныя тарыфы для прадпрыемстваў і арганізацый падвысіліся, адпаведна, з 3,89 да 4,24 рублі, з 8,5 да 9,4 і з 17 да 18,8 рублёў. Акрамя таго, для суб'ектаў гаспадарання адмяняецца што-месячнае прадастаўленне 60 хвілін бясплатных тэлефонных размоў па мясцовай сувязі.

Л. Шпак

На конкурсе «Кур'ёзы жыцця»

Фота з альбому Валянціны Сутула

Каханне з першага погляду

Зноў на тыя ж граблі

Зусім упаў летам настрой у жыхароў памежнага з Літвой гарпасёлка Лынтупы і ваколіц, што ў Пастаўскім раёне. Няўдачы пачаліся на спіртзаводзе, які з'яўляецца буйнейшым працадаўцам. Нік не выкарабкаецца з праблем аб'яднаны калгас «Перамога». А тут яшчэ выйшаў загад №57 па Беларускай чыгунцы «Аб зацверджанні праграмы аптымізацыі работы ўчасткаў дарогі», якая

так баяліся месцячоўцы. Згодна загаду, у гэтым і ў будучым годзе справы пойдучы ў горшым накірунку. Некалі Лынтупы ўпрыгожвалі велічны касцёл у стылі неакласіцызму, стары палац і парк пана Вушэўскага. Гонарам мястэчка была і чыгуначная станцыя, якая раней апекавалася Прыбалтыйскай чыгункай. Зараз яна чамусьці не патрэбна. Нехта разумны вырашыў, што гэту і стан-

цыю Гадуцішкі трэба зачыніць. А гэта значыць, што да Лынтуп не будзе хадзіць пасажырскі цягнік з Віцебска і дызель-цягнік прыгарадных зносін. Больш таго, у накірунку дзяржмжы з Літвой мяркуецца дэманціраваць чыгуначнае палатно. Быццам бы гэта ўзгоднена з літ-овскім бокам, бо нядаўна прайшоў апошні грузавы састаў па маршруту Вільнюс — Дзіджаліс. Аўтары гэтага новаўвядзення разлічвалі тым самым зменшыць расходы, якія сёння нясе Беларуская чыгунка. А вось пра сотні жыхароў і пасажыраў ніхто не падумаў.

У. Шык

Залесчына – надзвычай багаты куточак Глыбоччыны на манетныя знаходкі. Артыкул аб гэтым я змяшчаў у раённай газеце “Веснік Глыбоччыны” ў 1998 годзе. Аднак, ідзе час, і новыя знаходкі працягваюць здзіўляць сваёй пастаяннасцю, уражаюць разнастайнасцю. Наспеў час пазнаёміць і чытачоў “Вольнага Глыбокага” са “свежымі” адкрыццямі. Я спадзяюся, што мой матэрыял будзе цікавым для Вас, шануюныя чытачы, а “чорныя археолагі” не рынуцца скопішчам на агароды нашых вяскоўцаў і не стануць лапаціць зямлю калгаснікаў ды пенсіянераў у надзеі знайсці золата. Усё больш надзея, проста і звычайна, але ж вельмі цікава...

Значны захаванні грошай на тэрыторыі Залескага сельсавета зафіксаваны толькі два, але яны заслугоўваюць увагі. У 1884 годзе каля в. Зубкі быў знойдзены скарб сярэбрых манет XVII ст. (чвэрці талераў, паўталеры, талеры Іспанскіх Нідэрландаў, талеры Аб’яднаных правінцый, 34 экзemplяры). У 1976 г. каля в. Залессе (сядзіба графа Молле) трактарам раскапана захаванне манет Швецыі XVII ст.

Нумізматыка Залесчыны

Нумізматыка – гістарычная навука, якая вывучае ўсё, што звязана з гісторыяй грошай. Манеты, іх паходжанне, чаканка, тыраж, тэматика... Чалавек, які сур’ёзна займаецца нумізматкай, заўсёды лічыцца надзвычай эрудыраванай асобай, бо з любоўю манеты можна атрымаць цікавую і карысную інфармацыю, звязаную з гісторыяй і мастацтвам, літаратурай і культурай, палітыкай і этнаграфіяй.

(соліды і драйпэлькеры каралевы Крысціны Аўгусты Вазы 1637 – 1654 г.г.). Хутчэй за ўсё гэтыя скарбы былі схаваны гаспадарамі пад час ліхалеццяў, звязаных з руска – лівонскай вайной 1654 – 1667 г.г. Залескі скарб, напрыклад, быў схаваны, як мне здаецца, якраз перад пагрозай нападу на маёнтак рускіх войскаў цара Аляксея Міхайлавіча. Ды і сапраўды: ў 1654 г. маскоўцамі Залессе было спалена і разрабавана, а апошняя чаканка манет скарбу была датавана тым жа годам. Калі пачыналіся зацясняныя васніны дзеянні, багаты гаспадар ў першую чаргу імкнуўся зберагчы сваё дабро і грошы. Закопваў іх у надзейным месцы. А потым здаралася рознае: гінуў або паміраў захавальнік скарбу, губляліся каардынаты сховішча, давадзілася ўцякаць ў мясціны, не ахопленыя вайной, а потым не вярнуцца. Праходзіў час, выпадкова манеты адшукваліся. Для

навукоўцаў яны адразу давалі змястоўную інфармацыю аб гістарычных падзеях у нашых мясцінах.

Заднолькавымі знаходкамі прасцей. Манетка выпадкова гублялася, выкідалася чалавекам з-за непрыгоднасці, выходзіла з абарачэння, нарэшце – кідалася на шчасце. Часта манета клалася пад ніжні вянец зруба пры будоўлі – на дабрабыт (мінулагадня знаходка ў в. Капыльшчына). Сярод знойдзеных у зямлі адзінак экзemplяраў лідэрства па колькасці трымаюць “медзякі” Расійскай імперыі, пачынаючы ад часоў Ганны Іванаўны (1735 г.) і да Мікалая II. Шмат трапляецца манет буржуазнай Польшчы (1923 – 1939 г.г.) і фашыскай Германіі (пфенінгі 1940 – 1942 г.г.).

Хоць гэта звычайныя нумізматычныя адзінкі, якія асаблівай каштоўнасці не маюць, але ж, даруйце, нельга ацэньваць

кожную манету толькі з боку яе кошту. Тады нумізмат ператвараецца ў звычайнага дзяляка-камерсанта. А манету, нават самую танную, мы найперш павінны цаніць як жывога сведку гісторыі. Тыя ж самыя фашысцкія пфенінгі раскажуць Вам цікавы факт: аказваецца ў в. Бушыкі пры немцах каля царквы стаяў будынак, дзе месціўся вайсковы пост. Усе пфенінгі знойдзены па перыметру былога падмурка пабудовы. Наогул, плошча найбольш частых знаходак у Бушыках складае каля 300 метраў вакол царквы. Гэта сведчыць аб тым, што ў мінулым Залеская царква выконвала ролю духоўнага і адміністрацыйнага цэнтру За-

лесчыны. Каля храма гуртаваліся дамы святароў, школы, гміна і пастарунак. Менавіта на гэтай тэрыторыі за перыяд з 1994 па 2000 гады знойдзена 7 экзemplяраў солідаў літоўскай чаканкі 1661 – 1666 г.г. Сам па сабе цікавы факт! Найбольш неардыннарнымі былі дзве знаходкі на Залесчыне: шустак Яна III Сабескага 1690 года. Пры ачыстцы і ўважлівым вывучэнні манеты аказалася, што яна фальшывая, паддробка. Выраблена не са срэбра, а з білону. А як я яшчэ быў школьнікам, памятаю, сябра знайшоў ў в. Зубкі добрай захаванасці срэбны талер часоў Жыгімонта III. Манета была перададзена настаўнікам у музей у Мінск.

Статыстыка знаходак, якую я вяду ўжо больш за дзесяцігоддзе, паказвае, што найбольш частыя выпадкі адшуквання манет прыходзяцца на вясенне – асенні перыяд палявых работ. Самым “ураджайным” аказаўся 1995 год – 8 манет за сезон. Сёлетні год не быў

выключэннем. За вясну – лета знойдзены тры манеты ў Бушыках (дзеньга 1749 г., 2 капейкі 1863 г., 5 пфенінгаў 1890 г.); капейка 1855 г. ў в. Залессе, “пятак” 1783 г. ў в. Сасноўка і 2 капейкі 1812 года на месцы былой вёскі Мажай. Па аналізу гэтых знаходак у летапісе Залесчыны можна адкрываць новую старонку гісторыі. Напрыклад, знаходка кацярынінскага “пятака” ў Сасноўцы, як сведчаць мясцовыя старажылы, звязана з тым, што ў гэтым месцы вельмі даўно стаяла карчма. А 5 пфенінгаў кайзераўскай Германіі, магчыма, былі занесены ў Бушыкі салдатам-чужынцам у часы першай Сусветнай вайны...

Так, усё гэта вельмі цікава! Матухна-зямля, як кажуць, мае звычку выштурхоўваць на паверхню свае сакрэты. Таму, як кразнаўца, я дам Вам параду: глядзіце ўважліва пад ногі і можа Вам пашанцуе. Бо так прыемна самому знайсці манетку, адчысціць яе, разгледзіць і проста ўявіць сабе: а нехта ж трымаў яе калісьці ў руках? Колькі вякоў яна праяжжала? Сведкам якіх войнаў і трагедый была яна? І хай гэта будзе зацэртвы мядзяк, але ў руцэ Вашай будзе драма жыцця гісторыі і памяць продкаў...

Р. Шарыпкін, Лучайская БШ

Нацбанк плануе акругляць кошты

Ужо ў гэтым годзе варта чакаць акруглення ўсіх коштаў да нуля і вывадзнення з абароту дробных купюраў наміналам адзін і пяць рублёў, паведаміла крыніца ў Нацыянальным банку Беларусі

Адпаведна словам крыніцы, адразу пасля інаўгурацыі Аляксандра Лукашэнкі з яго адміністрацыі ў Нацбанк паступіла ўказанне падрыхтаваць пастанову аб акругленні ўжо з першага кастрычніка

ўсіх коштаў – каб яны заканчваліся на нуль.

Аднак спецыялісты Нацбанка лічаць, што акругліць кошты ў такі кароткі тэрмін немагчыма.

Хутчэй за ўсё, “абнуленне”

коштаў адбудзецца толькі з першага студзеня 2002 года. З гэтай жа даты плануецца забараніць хаджэнне банкнотаў вартасцю адзін і пяць рублёў (з выявай Акадэміі навук і Траецкага прадмесця), хача прымаль іх на абмен будучы яшчэ некаторы час у наступным годзе.

Юрась Свірко

Заплаціў 100 долараў за бясплатную паслугу і...

Памятаеце, у Петрасяна была такая інтэрмедія, дзе ён хацеў спазнаць “неперываемыя ашчэрашчаныя” і заплаціў за бясплатную паслугу 100 долараў? Не думаю, што аўтар доўга ламаў галаву, каб прыдумаць той сюжэт. Дастаткова з месцаў другі пажыць у Беларусі (ці Расіі) і ў вас будзе тысячы такіх сюжэтаў, узятых “цёпленымі” з жыцця. Хадзіць далёка не трэба. Надыйшоў

новы навучальны год. Прачытаўшы ў Канстытуцыі пра бясплатную адукацыю, іду плаціць за падручнікі сына. Чым далей – болей. Трэба будзе скідаваць на нейкія спецыяльныя сшыткі, кнігі для пазакласнага чытання, на пакупку мяча, пазней на рамонт класа. Прачытаўшы ў Канстытуцыі, што ў нас бясплатная ахова здароўя, у Ашчадбанку банку бачу пералік платных медпаслуг і

кошты на іх. Прайсці медкамісію на вадзіцельскае пасведчанне для мужчын – 2227, для жанчын – 2827 рублёў. Нічога не маю супраць платы за медпаслугі, паслугі адукацыі, але ж трэба тады: па-першае, плаціць людзям за працу, а не за прыход на работу. Па-другое, трэба мяняць Законы, каб мы ведалі розніцу паміж словамі “платны” і “бясплатны”.

Я.Савойка

У №16(76) ад 10 – 17 верасня мы пазнаёмілі нашых чытачоў з адказамі глыбачанак наконт іх мар пра адзінага рыцара. Большасць апытаных бачаць шчасце ў тым, каб былі грошы, а пасля ўжо каханне. Нічога дзіўнага ў гэтым няма: наш вобраз жыцця даводзіць да

Іван Афанасьевіч П., 45 год: Гэтую дилему я вырашыў для сябе 21 год назад, калі ажаніўся на Ірыне. Хлопец я быў відны, без шкодных звывак і дзяўчат хапала. Жылі мы ў Брэсце і знаёмая маёй

таго, што многія спяць і бачаць, калі не трэба будзе лічыць капейчыну, бясконца эканоміць на сабе, дазваляць пабыць жанчынай. А што ж думаюць пра гэта мужчыны? Што ім патрэбна ў жыцці: верная і прыгожая спадарожніца ці яе тугі кашалёк?

навуку, каб пасля мець грошы і будаваць сям’ю. Дзяўчаты падабаюцца светлавалосыя, з блакітнымі вачыма, стройныя і добрыя. І каб жарты разумелі. Грошы разам будзем зарабляць.

Паўлік К., 23 гады: Калі падкажае

Не радзіся прыгожай, а радзіся шчаслівай

маці вельмі хацела сасватаць мне дзяўчыну. Яна была старэйшая за мяне на тры гады, інстытут скончыла, працавала ў сталіцы, мела кватэру. Каб я на ёй ажаніўся, то як нагу ў гатовы бот уставіў бы. Ні пра што галава не балела б. Я не згадзіўся. Каб быў злом як ці хворы, а то з рукамі, нагамі, з галавой, хоць і без інстытута. Каб супрацьстаяць маці, нават з’ехаў з Брэста. І знайшоў сваё каханне ў Глыбокім. Разам з Ірынай, а яна звычайная вясковая дзяўчына, вырашаем жыццёвыя праблемы. Я задаволены тым, што сам выбраў свой лёс.

Аляксей С., 24 гады: Мара ў мяне ёсць, а вось дзяўчыны, якая б адпавядала майму ідэалу, няма. Ёсць тыя, з кім можна “адцягнуцца” ў бары, патусавацца, але ж гэта толькі бавім час. Ніводнай дзяўчыне, з якой я бываю ў таверні ці рэстаране, я ніколі не зраблю прапановы стаць маёй жонкай. Ёсць вялікая розніца паміж дзяўчынай для кампаніі і дзяўчынай для жыцця. Хадзіць у той жа бар за грошы дзяўчыны, мне здаецца, хлопцу не да твару. І жаніцца на грашах, мусяць не варта.

Міхail X., 20 год. Я студэнт, мне няма калі думаць пра жаніцьбу. Грызу

дзяўчыну з грашма, кватэрай, “тачкай”, няхай і на год 5-10 старэйшую – ажанюся. Прыгажосць ноччу не бачна, мне ўсё роўна. Прыгажосць душой адчуваецца.

Станіслаў Ж., 25 год: Я не жанаты. Няма на кім жаніцца. Не смешна зусім. Дзяўчат шмат, адна перад адной яны вылучаюцца, за модай гоняцца, а пустата адчуваецца і пры размовах, і пры сустрэчах. Асоб няма, няма ў каго закахацца. Пазногці фіялетаваыя, валасы зялёныя, вусны сінія. Вяселкі, а не дзяўчаты. І калі вяселка – гэта цуд прыроды, то дзяўчаты, на жаль, ужо зусім не цуд. Набіваюцца самі, каб піва купіў, каб у бар запрасіў, каб на кватэру прыйшоў... На манер замежных прыгажунь – усё каб хутка. Жаніцца трэба на каханай жанчыне, тайну прыгажосці якой будзеш усё жыццё пазнаваць, а не з першага вечара ўсё будзе вядома.

Як бачна, для хлопцаў, мужчын, таксама важна нешта большае, чым знешняя прыгажосць ды і на грошы, і беспраблемнае жыццё не кожны паквапіцца. Так сталася, што большасць апытаных – халасцякі, якія шукаюць сваю мару. Таму звяртаемся да дзяўчат: будзьце самі сабой, не імкніцеся быць падобнымі да кіназорак, вучыцеся быць тайнай, якую хлопцы так жадаюць спазнаць.

Г. Сутула

Глыбокае, як вядома, знаходзіцца ў нізіне. Таму ні тэле-ні радыёсігналы да нас у нармальнай якасці не даходзяць. Але альтэрнатыва БТ, OPT і RTP ўсё ж ёсць. На

він), а таксама шэраг літоўскіх і латышскіх каналаў (раней "ВГ" пісала пра гэта падрабязна).

У галіне радыё ў нас таксама, здавалася б, вакуум.

кага раёнаў ужо чуваць у непрымальнай якасці. Але выйсеце ёсць: на тым жа рынку можна прыдбаць адмысловы ўзмацняльнік, які дазволіць вам напоўніць

ўвесь дзень. А таксама вас чакаюць "Рокс", "Мір", "UniStar"... Гаранты што прымаць гэта ўсё вы зможаце на нармальнай якасці ніхто не дае. Тым не менш, правядзенне свайго працоўнага дня альбо ўікенда з музыкой — гэта гарантыя добрага настрою і веселасці, якія так патрэбны ў наш нялёгкі час. Адзіны мінус новага прыстасавання — даволі высокі кошт (каля 20 тысяч). Але што зробіш, калі побач з Глыбокім рэтранслятараў ніхто не паставіў, а таму каб знішчыць манаполію на тэле- і радыёэфір у сябе дома, трэба плаціць!

А. Храпавіцкі

УСМІХНЕМСЯ РАЗАМ

Вяртаецца Ватсан з турпаездкі. Выходзіць з таксі і пытаецца шафёра:

— Як Вы думаеце, адкуль я зараз вяртаюся?

— З Беларусі.

Але як вы здагадаліся, сэр?

Шафёр (сіпла):

— Элементарна, Ватсан! Толькі што Вы хацелі расплаціцца за паездку не англійскімі фунтамі, а нейкімі "зайчыкамі", а ў адказ на маё абурэнне Вы назвалі мяне "нячэсным".

***

— Скажыце, Бэрымор, што гэта так вые, што аж душа ледзянее?

— Сабака Баскервілей, сэр...

— А вось гэта... вось, чулі? Што гэта за жаклівыя гукі?

— Кошка Баскервілей, сэр.

— Бэрымор, а чаму раптам наступіла такая змрочная і пагрозлівая цішыня? Што гэта?

— Рыба Баскервілей, сэр...

***

Юбілей — гэта калі шмат кветак, а Вы яшчэ жывыя.

***

«Ну і запыты ў Вас» — адказала база данных і «павісла».

***

Дарагі сыночак Дзімуля!

Вінем вам цыбе з дзесяцігод-
дзем з дня нараджэння.
Жадаем, каб твой першы круглы
юбілей быў вясёлым, а ўсё
жыццё ласкавым і лагодным, як
твая мама і цёплым, як летняе
сонейка. Будзь здаровым, на-
стойлівым, вугляна на добра і
выдатна, расці добрым і тупым
чалавекам.
Шчаслівага табе лёсу, сыночак!
Мама, тата, брат Сярожа

БЕСПЛАТНЫЯ ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ЗАПРАШАЕМ

Газета «Вольнае Глыбокае» запрашае на працу прадаўца. Рабочыя дні: чацвер — панядзелак з 8⁰⁰ да 14⁰⁰. Тэл. у Глыбокім 2-37-54, 3-76-19

ПРАДАМ:

-- аўтамабіль УАЗ -- 3962 («хуткая» дапамога), дызель, 1999г.в., колер -- пясочны, у выдатным тэхнічным стане, прабег 16 тыс. км -- ЗІЛ-130, дызель. Тэл. у Шунеўцах 3-43-85 (пасля 21⁰⁰)

-- аўтамабіль «Фольксваген-Пасат» (карбюратар) у добрым стане. -- касетны магнітафон «Маяк»; стэрэаўзмацняльнік і калонкі S-90 «Радыётэхніка»; тэлевізар «Бярозка», тавар. Тэл. у Глыбокім: 23128.

Трохпакаёвую кватэру з усімі выгодамі ў раёне МКК. Тэл. у Глыбокім: 2-48-40

-- аднапакаёвую кватэру з усімі выгодамі ў Глыбокім (раён Беразвечча). Тэл. у Глыбокім: 2-49-05

-- вязальную ручную машыну «Северянка», куплю пініна «Беларусь», тавар. Тэл. 2-15-11

Прадам ці абмяняю 2 дамы на адным участку на двухпакаёвую кватэру з выгодамі. Звяртацца: вул. Леніна, 83

ДАПАМАГУ:

-- падрыхтаваць да ўступных экзаменаў у ВУ на нямецкай мове. Тэл. у в. Залессе: 3-61-21

ЗДЫМУ:

-- здыму на працяглы тэрмін аднапакаёвую кватэру з выгодамі для аднаго чалавека. Тэл. 3-86-25, (2-11-73 з 8.00 да 18.00, Лена)

-- сям'я з двух чалавек здыме 1-пакаёвую кватэру. Тэл 2-14-95 да 19⁰⁰

-- здыму гараж у раёне ПТВ-168 тэрмінова на працяглы час. Тэл. у Глыбокім 2-20-07

Здыму адна-двухпакаёвую кватэру з выгодамі і тэлефонам у раёне МКК на працяглы тэрмін. Тэл 3-76-19 Яраслаў

КУПЛЮ

ВАЗ-2121 «Ніва» ў любым тэхнічным стане: біты, нерас-
таможаны, не на хаду. Разгледжу любыя варыянты. Тэл. у
Наваполацку: 8-245-73042 (раніца, вечар)

Як знішчыць манаполію НА РАДЫЁЭФІР У ВАС ДОМА

«вусату» антэну, што прадаецца на базары, можна даволі надзейна прымаць СТС (цалкам забаўляльны тэле-канал, поўны музыкі, серыялаў і кіно), па вечарах НТВ (знакамітае «Независимое Телевидение», хоць і не такое цікавае пасля сыходу Кісялёва і зорак выпускаў на-

Калі прабежыцца па УКХ можна адшукаць хіба што «Маладзёжку» і літоўскі музычны М-1, які апошнім часам ператварыўся ў студыю тэлефонных ток-шоў. На FM пануе амаль што ў поўнай адзіноце Радые «Сталіца». Радые БДУ «UniStar» на мяжы Докшыцкага і Глыбоц-

свой FM-прайгравальнік шэрагам мінскіх радыёстан-
цый. Радые «Бі-Эй» — най-старэйшая беларуская ра-
дыёстанцыя прапануе ў ас-
ноўным расійскамоўную му-
зыку, «Стыль» — напаяе
свой трэк-ліст рокам і аль-
тэрнатывай, «Альфа-Радые»
— гэта цікавыя навіны і хіты

Каб хацеў — не прыдумаеш

Кармілец ты наш

Мая знаёмая, якая вельмі любіць кошакаў ды сабак, нядаўна расказала мне цікавую гісторыю.

Неяк зімой яе любімы кот, пушысты таўсцюк Яшык, прыцягнуў у падвал вялікі, на паўкілі кавалак паланд-
віцы. Знаёмая здзівілася, бо дома на той час мяса не было. «Значыць у некага Яшык скраў вячэру, — вы-
рашыла жанчына і паспра-
бавала адабраць ў ката зда-
бычу.

Але той злосна завурчэў і ў імгненне сігануў з мясам на вуліцу. Цэлыя суткі Яшык не прыходзіў есці.

—Каб і я столькі за раз

з'ела, то і не прагаладалася б, — думала знаёмая.

Праз дні два кот зноў прыйшоў са здабычай. На гэты раз ён прынес ладны вэнджаны куцочок, які даво-
дзілася бачыць у магазінах па дзіка-пужлівай цане за кіло. Ён па-фабрычнаму быў абвязаны моцнымі ніткамі. Мясца было пакусана, пагры-
зена, скачана ў брудзе, аб-
слоняўлена. Відаць, кот ніяк не мог справіцца з ніткамі. Адбіраць мяса ў ката сэнсу не было. Пасля той вячэры Яшык не прыходзіў дадому амаль тры суткі. Знаёмая не хвалявалася, бо наеўшыся, той спаў у падвале. Яшчэ

праз два дні кот прыйшоў ускалмачаны і галодны, бо ён нават прапанаваны хлеб. Але самае дзіўнае, што лапы ў Яшыка былі чамусці нейкага светла-малінавага колеру, які вельмі нагадваў парашок, які раней знаходзіўся ў банках. Калі б злудзей, што палез красці грошы, выпадкаў б ў яго, то не адмыўся б з доб-
ры тыдзень. Па гэтаму коле-
ру і маглі б яго затрымаць. Мая знаёмая смяялася да слёз, калі выказвала зда-
гадку, што нехта, убачыўшы, што знікае мяса, вырашыў злавіць злудзея з дапамогай парашка. Злудзеям аказаўся кот Яшык, які пасля таго здарэння амаль тыдні два не адыходзіў далей парога і ўсё вылізваў свае малінавыя лапы.

Той выпадак яго, відаць, многаму навучыў, бо больш

з такой шыкоўнай здабычай ён не прыходзіў. А можа людзі мяса перахавалі ў больш надзейнае месца?

Знаёмая ўзрадавалася, што яе Яшык выправіўся. Год прайшоў без здарэнняў. А тыдзень назад кот прынес дадому селядзец, які яшчэ не паспелі дастаць з пакета.

-- Што ты будзеш рабіць? -- эмацыянальна гаварыла жанчына. — Сорам ды і толькі. Узятая той селядзец і пай-
шла па суседзях. Ніхто не прызнаўся чый. Вечарам аб-
чысціла яго. Галаву Яшыку, кармільцу нашаму, аддала, а селядзец з бульбай самі з'елі, не выкідаць жа яго...

Мы доўга смяяліся з ёй уд-
ваіх. Таўсцюк Яшык, прыж-
мурчышы вока, хітра паг-
лядаў на нас, быццам хацеў сказаць: «Не смяіцеся, я яшчэ не тое магу».

Т. Закрэўская

Хутка на вуліцах Глыбокага будуць расці пальмы

Вінаград стаў у нашым краі ўжо неад'емнай садовай культурай. Прычым, з кожным годам з'яўляюцца ўсё лепшыя гатункі. У пачатку верасня, на вуліцы Камса-
мольскай, мяне пачаставалі смачным салодкім віна-
градам, які па сваіх якасцях не саступіць тым гатункам, што прадаюць на глыбоцкай «хітрусцы», якія завозіць да нас з далёкіх заморскіх краін.

Усе памятаюць сёлётную трапічную спёку на Беларусі. Для нас, жыхароў умеранага клімату, гэтая прыродная з'ява нарабіла шмат нязруч-
насцяў. Добра, што жывём мы ў Беларусі паазер'і і заўсёды можам змыць спёку ў пяшчотных водах нашых вадаёмаў.

Але чаму такое адбываецца ў прыродзе? Група амеры-
канскіх астрафізікаў праве-
рыла больш ста версій і прыйшла да высновы, што віной усяму -- Сонца, якое на вялізнай хуткасці набліжа-
ецца да Зямлі. Усё проста: штогадовы зварот нашай планеты вакол Сонца стано-
віцца ўсё менш!

Са школьнага курса астра-

З кожным годам усё відавочней становяцца прыкметы глабальнага пацяплення клімату. Гадоў дваццаць пяць таму назад у пачатку мая ў ярах і на адхонах дарог яшчэ можна было заўважыць плямы снегу. Дзесьці на Дзень Перамогі ў Глыбокім пачынала з'яўляцца першая кволая лістота на бярозах. Праз тыдзень -- квітнець сады. Цяпер усе гэтыя з'явы адбываюцца ў дваццатых днях красавіка.

номіі ўсе мы ведаем, што поўнае кола вакол свяціла наша планета праходзіць за 365, 2422 сутак. Аднак, год ад году спецыялісты ўста-
наўліваюць пэўны неадпа-
веднасці. Так, у 1977 г. новы год надышоў на 52 хвіліны пазней, чым чакалася. А вось у 1981 -- на 17 хвілін раней. У 1989 г. Зямля абышла ва-
кол сонечнага дыску за 365 сутак 4 гадзіны 3 хвіліны. Здавалася, нічога асаблівага. А ў 1995-ым -- і таго горш: 3 гадзіны 48 хвілін, у 1998 г. -- 3 гадзіны 36 хвілін, 1999 г. -- 3 гадзіны 33 хвіліны, у 2000-ым прыкладна той самы вынік. А вось 2001 год «парадаваў» сюрпрызам, такім жа незвычайным, як і непрыемным. 3 гадзіны 28 хвілін! Нам застаецца толькі канстатаваць: Сонца ўсё

набліжаецца.

Больш таго, створаны за апошнія гады графік показ-
вае, што ў бліжэйшае дзеся-
цігоддзе сітуацыя не зме-
ніцца: кожны год на планеце будзе больш спякотны, чым папярэдні, і ўсё можа закон-
чыцца вялікай трагедыяй.

У любым выпадку прагно-
зы несупярэчальныя. З году ў год у нас будзе цяплей у сярэднім на пяць-шэсць градусаў па шкале Цэльсія. Магчымы адхіленні, пры-
тым, хутэй у большы бок, чым у меншы. Што гэта азначае? Зразумела, у зімо-
вых умовах прыкметнага пацяплення практычна не будзе. Але летам -- зусім іншая справа. У ліпені-
жніўні тэмпература можа падвышацца ў сярэднім на пяць градусаў. Так, гэта ўжо

адбываецца! Мяркуйце самі. У Маскве верхні пік спякоты ніколі не дасягаў 30 гра-
дусаў. 1998 г. даў нам 35 градусаў. Сёлета ж некалькі тыдняў пратрымалася тэм-
пература пад сорок. Больш чым верагодна, што да 2003 года мы будзем пацпець ужо пад 50-ціцю градусаў вышэй нуля.

Дадзеную паслядоўнасць лёгка працягнуць. 2005-й -- 60 градусаў, 2007-й -- 70. Аб далейшым лепш не думаць. Тым больш што максімальны парог, які можа выносіць чалавек: +55 -- + 60 граду-
саў.

Што нас чакае ў перспек-
тыве? За некалькі гадоў Бе-
ларусь з зоны умеранага клі-
мату можа ператварыцца ў субтропікі, а там, чаго доб-
рага, і ў тропікі. Прастора на некалькі тысяч кіламетраў ад экватара ператворыцца ў выпаленую сонцам пустэльню, якая будзе неспрыдатнай для жыхарства людзей і жы-
вел.

Пажывём, пабачым! Тым больш, што гэта прагна-
зуецца на працягу жыцця нашага пакалення і пака-
лення нашых дзяцей.

Л.Шпак

Набывайце газету «Вольнае Глыбокае» ў кіёсках «Саюздруку» і ў нашых распаўсюджвальніках

<p>Незалежная рэзультатная Вольнае Глыбокае газета</p>	<p>Заснавальнік: Уладзімір Скрабатун Рэдактар: Галіна Сутула Набор: Юрый Калбасіч, Наталія Янковіч Дызайн, вёрстка: Васіль Саланіка; Рэгіянальныя карэспандэнты: С. Табола, Шаркоўшчынскі р-н, тэл.: 23111; У. Шык (г. Паставы), тэл.: 22099</p>	<p>Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1099, выданае дзяржаўным камітэтам Рэспублікі Беларусь на друку 25 верасня 1998 г. Меркаванні рэдакцыі і аўтараў могуць не супадаць. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць і падбор матэрыялаў. Тэлефон: 2 37 54 (Галіна СУТУЛА); тэл/факс 2 41 50. Адрас для донісаў: вул. Валадарскага, 67, 211800, г. Глыбокае, BELARUS.</p>	<p>Газета выходзіць адзін раз на тыдзень. Аб'ём -- 1 друкаваны аркуш Падпісана ў друк 8 кастрычніка 2001 г. у 9⁰⁰ Наклад 1000 паасобнікаў Юрыдычны адрас: вул. Маскоўская, 121, г. Глыбокае.</p>
---	--	---	---